

Punct de vedere referitor la propunerile de planuri-cadru pentru liceu

Asociația Profesorilor de Limba Germană din România (APLGR) este singurul reprezentant profesional al profesorilor care predau limba germană ca limbă străină, limbă maternă sau care predau discipline nonlingvistice în limba germană în România. APLGR este membră a Asociației Internaționale a Profesorilor de Limba Germană.

Poziția profesorilor de limba germană din România referitoare la planurile-cadru poate fi una obiectivă, deoarece orice formă de afectare a normelor profesorilor de germană are consecințe minime pentru aceștia. Limba germană este cerută atât de mult de către beneficiarii sistemului de educație, încât școlile, inclusiv cele private, nu găsesc profesori suficienți pentru a acoperi cererea. Din acest motiv, eventuala reducere a numărului de ore alocate limbii 2 în planurile-cadru are efect real numai asupra elevilor și a egalității de șanse: elevii ai căror părinți dispun de resurse financiare oricum vor învăța germană, o limbă care mărește enorm șansele oricărui viitor angajat pe piața muncii și pentru studii superioare.

Observații generale, referitoare la învățarea tuturor disciplinelor:

Dintr-un studiu comparativ al planurilor-cadru din mai multe țări europene, inclusiv al Școlilor Europene (v. <https://www.eursec.eu/en/European-Schools/studies/studies-organisation> - acestea sunt școlile destinate copiilor personalului instituțiilor europene detașat pe perioade de câțiva ani în localitățile unde se află aceste instituții, precum Bruxelles, Luxembourg, München etc.) rezultă o observație interesantă: Numărul total de ore pe săptămână al elevilor din aceste țări este ceva mai mare decât „ținta” asumată de România. Între clasele a VI-a și a X-a, la Școlile Europene, numărul total de ore pe săptămână este de minim 33 și maxim 37. Cu toate acestea, deși cerințele sunt ridicate și subiectele de la examenul de bacalaureat sunt cu mult mai grele decât în România, percepția este că elevii nu sunt atât de „încărcați” ca în România. Motivul este modul de distribuire a orelor. De exemplu, în landul german Renania de Nord-Westfalia (cel mai mare ca populație), planurile-cadru sunt gândite pe cicluri de învățământ de minim 2 ani, iar unitățile de învățământ distribuie orele liber în cadrul aceluși ciclu, cu asigurarea numărului de ore total pe disciplină în cadrul respectivului ciclu. Astfel, în practică, dacă elevii ar avea pentru ciclul inferior al liceului (clasele a IX-a și a X-a) la un profil în total 2 ore de istorie și 2 ore de geografie pe săptămână (așa cum este acum în România la profil real), unitatea de învățământ poate decide (și decide în Germania!) ca elevii să învețe geografia cu 2 ore pe săptămână în clasa a IX-a și istoria cu 2 ore pe săptămână în clasa a X-a. Consecința practică este că elevii nu au 15 discipline în același an școlar, ci numai 8-9 discipline. Impresia de „încărcare” a elevilor provine în mai mare măsură de la numărul mare de discipline, decât de la numărul total de ore pe săptămână. În România, numărul mare de discipline cu câte o oră pe săptămână duce la efecte extrem de nocive învățării: profesorii nu au timp și nici condiții să dezvolte competențe în lipsa unei frecvențe mai mari (după o săptămână elevii au „uitat” ce au învățat ora trecută), nu este timp nici pentru evaluare și nici

pentru discuții reale în ore, ca urmare profesorii (și programele) se orientează către conținuturi minimale considerate relevante și fără exersarea unor competențe, iar „evaluarea” este fie numai scrisă și o sursă de stres mare pentru elevi, fie „de formă” și toți primesc 10, ceea ce asigură profesorilor „liniște” în raport cu părinții elevilor și siguranța că opționalul respectiv va fi ales și în viitor. În general, faptul că „opționalele” din România sunt numai de o oră pe săptămână duce la o abordare superficială în multe cazuri, cel puțin în privința evaluării, dacă nu și a celorlalte activități didactice.

Suntem conștienți că există o opoziție puternică la schimbare din acest punct de vedere, fie din teama profesorilor că s-ar putea pierde ore în ansamblu, fie din teama autorilor de manuale și materiale didactice că ar fi nevoie să lucreze suplimentar la o nouă abordare. O schimbare de abordare, după modelul amintit, prin prezentarea planurilor-cadru pentru ciclul inferior și pentru ciclul superior al liceului, deci cu un număr total de 65-70 de ore care ar urma să fie împărțite între cele două clase de fiecare școală, ar putea fi o abordare care să facă mai acceptabilă această schimbare. Fiecare unitate de învățământ ar avea libertatea să împartă aceste ore cum dorește și s-ar constata, după o vreme, că, acolo unde s-a optat pentru reducerea disciplinelor învățate de elevi în același timp, elevii și părinții consideră că nu mai este „încărcarea” de dinainte.

Observații specifice, referitoare la învățarea limbilor moderne (străine):

Programele școlare de la disciplina limba germană modernă pentru gimnaziu au introdus o abordare firească referitoare la nivelurile din Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi (CECRL): aceste niveluri de competență pot fi atinse după un număr total de ore de învățare. Astfel, în mod firesc, un manual care își propune atingerea unui nivel poate fi început la momentul când nivelul anterior a fost atins, iar utilizarea acelui manual se poate încheia atunci când nivelul-țintă al său a fost atins - ceea ce nu ține cont de începutul și sfârșitul anilor școlari, ci de numărul total de ore de învățare. Conform acestei corelări, elevii au nevoie de un anumit număr de ore (adaptat vârstei) pentru atingerea nivelurilor A1, A2, B1, B2, C1 sau C2. Din această perspectivă, conform planurilor-cadru actuale, absolvenții de liceu pot atinge, pe baza orelor din trunchiul comun, nivelul B2 la limba modernă 1 (L1) și nivelul B1 la limba modernă 2 (L2). Prin planurile-cadru propuse pentru liceu, absolvenții ar ajunge abia la nivelul A2 pentru L2. Vorbim aici de licee teoretice, unde se presupune că scopul promovării este de a continua parcursul educațional cu studii superioare. O limbă străină se consideră „știută” abia de la nivelul B2 în sus, prin urmare, prin aceste planuri-cadru, absolvenții bacalaureatului din România ar cunoaște o singură limbă străină, iar la a doua limbă străină nu ar avea nici măcar nivelul B1, nivelul la care competențele dobândite au o oarecare stabilitate și care le asigură baza necesară pentru a putea continua să o învețe ulterior (competențele de până la A2 sunt „uite” în circa 6 luni, dacă nu există continuitate de învățare, așa cum arată cercetările din domeniul neuroștiințelor).

Prin urmare, dacă ar fi adoptate, propunerile de planuri-cadru puse în dezbatere publică vor avea drept consecință faptul că elevii efectiv nu vor putea învăța două limbi străine pe parcursul școlii. Considerăm că un absolvent de liceu cu diplomă de bacalaureat ar trebui să cunoască două limbi străine, fapt consfințit în mod formal și de Legea învățământului preuniversitar, prin structura prevăzută acolo pentru examenul de bacalaureat. Din păcate, și de data aceasta, prin planurile-cadru propuse, acești „beneficiari primari” ai educației, sunt lăsați pe ultimul loc, iar propunerile în favoarea acestora parcă se lovesc de argumente de tip sindical, ca și cum rolul școlii ar fi să asigure numai locuri de muncă pentru profesori, într-un cadru artificial creat prin limitarea la 30 a numărului de ore pe săptămână, așa cum arătam mai sus. În cazul limbilor străine, noi susținem că o limbă străină predată cu o oră pe săptămână nu se justifică decât pentru acoperirea unor norme ale profesorilor și că, **în interesul elevului, mai bine nu ne autoînșelăm și nu mai este predată deloc**. Orice dezvoltare de competențe are nevoie de o anumită frecvență în repetare. Să înveți o limbă străină cu frecvența de o dată pe săptămână este ca și cum ți-ai propune să-ți dezvolti corpul prin exerciții fizice numai o dată pe săptămână. În fapt, având în vedere nivelul competențelor dobândite de elevi până la intrarea la liceu, trecerea la frecvența de o oră pe săptămână la L2 va avea drept consecință faptul că elevii nu vor mai progresa suficient pentru ca acele ore să conteze, deci nici măcar nivelul A2 nu va mai putea fi atins, decât cu pregătire suplimentară - ceea ce iarăși va duce la creșterea discrepanțelor între elevi în funcție de nivelul financiar și de interes al părinților pentru educație! Acei viitori cetățeni care nu vor putea învăța mai mult de o limbă străină sunt discriminați față de cei ai căror părinți oricum înțeleg nevoia de plurilingvism.

În plus, un nivel lingvistic A2 nu poate fi valorificat cu adevărat în mediul academic sau profesional și nici nu asigură elevului un anumit grad de autonomie în învățare, astfel încât acesta să își poată dezvolta competențele lingvistice nederivat, în afara mediului școlar. Abia o certificare lingvistică de nivel B1/B2 deschide oportunități reale, precum accesul la burse în timpul studiului, posibilitatea parcurgerii integrale a unui program de studii în străinătate (minim B2 pentru domenii tehnice și C1 pentru domenii umaniste), oportunități de angajare sau colaborare cu companii internaționale precum și participarea la schimburi de experiență. Dezvoltarea competențelor interculturale (cultivarea anumitor valori și atitudini) nu mai poate fi realizată într-o manieră complexă în numai o oră pe săptămână, profesorul văzându-se nevoit să parcurgă într-un ritm accelerat elementele de construcție a comunicării, gramatică și vocabular, în detrimentul consolidării unei imagini complexe a culturii țărilor vorbitoare de limba germană.

Din punctul de vedere al competențelor lingvistice, în România nici la momentul actual nu este asigurat un învățământ de calitate, accesibil tuturor, pentru că nu sunt asigurate orele necesare dobândirii competențelor respective. Planurile-cadru puse în dezbatere riscă să strice și mai mult o situație deja nesatisfăcătoare, prin înjumătățirea orelor de limba a doua la liceu! Iar argumentul că ar putea fi aleasă o a doua oră pe săptămână de către elevi, în liceele teoretice, nu este acceptabil: scopul acestor licee este pregătirea elevilor pentru bacalaureat și

studii superioare, deci imposibilitatea ca elevii să dobândească la orele de la școală competențele lingvistice minim necesare chiar pentru bacalaureat, susținut la două limbi străine, va conduce la extinderea fenomenului învățării paralele. Având în vedere principiul în baza căruia trunchiul comun trebuie să asigure competențele minim necesare, aceste ore trebuie să fie în trunchiul comun!

În concluzie, noi, profesorii de germană din România, sperăm ca societatea românească să se trezească din amorțeala specifică unor rezolvări individuale și oamenii responsabili să nu mai găsească doar soluții pentru propriii copii! Fiecare copil „pierdut” pentru că nu are norocul unor părinți „cu bani” și cu interes pentru educație este un balast pe umerii tuturor celorlalți, al întregii societăți, în viitor. Renunțarea la studierea unor discipline cu o oră pe săptămână (menținute pentru a satisface interesul vânzătorilor de materiale auxiliare) ar putea fi singura mare schimbare care ar aduce, brusc, un plus de calitate substanțial, prin **deplasarea reală a accentului de pe cunoștințe pe competențe**. Iar interesul profesorilor onești ar fi și el acoperit, pentru că orele „pierdute” de la clasa a IX-a, de exemplu, se regăsesc în cele „câștigate” la clasa a X-a, sau invers. Singurii care vor pierde sunt, e adevărat, autorii și vânzătorii de manuale și materiale auxiliare croite pe aceste planuri-cadru cu o oră pe săptămână. Menționăm că vedem această soluție ca posibilă pentru alte discipline decât limbile străine, acolo unde se poate accepta un număr total de ore alocat mai mic decât cel minim necesar pentru atingerea nivelurilor de competență CECRL menționate mai sus.

Să sperăm că vom fi auziți. Altfel, cel puțin, noi ne facem datoria față de societate și tragem acest semnal de alarmă.

Asociația Profesorilor de Limba Germană din România